

ASIA Oikeudenkäyntikuluvaatimuksen ratkaisematta jättäminen**KANTELU**OKV/1381/1/2016

Kantelija on osin yksin ja osin yhdessä kahden muun kantelijan kanssa toimittanut oikeuskanslerinvirastoon kirjoituksen 29.9.2016 sekä useita lisäkirjoituksia, joissa kantelijat ovat arvostelleet Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden menettelyä. Kantelijat ovat kertoneet muun ohella, että käräjäoikeus oli jättänyt ratkaisematta riita-asian väliintulohakemuksessa esitetyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen. Kantelijoiden mielestä käräjäoikeus on lisäksi muun ohella jättänyt toimittamatta heidän pyytämiään asiakirjoja.

OKV/1627/1/2016

Oikeuskanslerinvirastoon 16.11.2016 saapuneeksi kirjatusta kirjoituksesta ilmenee niin ikään kantelijoiden kriittisiä näkemyksiä Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden menettelystä.

SELVITYS

Itä-Uudenmaan käräjäoikeudesta on hankittu laamannin selvitys. Jäljennös selvityksestä oheistetaan kantelijoille tiedoksi.

RATKAISU

Säännöksistä

Perustuslain 21 §:n 1 momentin nojalla jokaisella on muun ohella oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Valtion virkamieslain (4 luvun) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Tapahtuma-aikaan voimassa olleen kyseisen lain 45 §:n (208/2000) 1 momentin mukaan lakia oli sovellettava myös tuomarin virkaan, jollei laissa toisin säädetty.

Viimeksi mainittu lainkohta on kumottu kuluvan vuoden alussa voimaan tulleella lailla 685/2016. Samanaikaisesti on kuitenkin tullut voimaan uusi tuomioistuinlaki (673/2016), jonka 9 luvun 1 §:n 3 momentissa todetaan vastaavasti, että tuomariin sovellettavista virkamiehen yleisistä velvollisuuksista säädetään lisäksi valtion virkamieslain 4 luvussa ja muualla laissa. Totean vielä selvyuden vuoksi, että tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarilla on muun ohella velvollisuus ratkaista hänen käsiteltäväkseen jaettu asia ja hänen on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Oikeudenkäyntikuluvaatimuksen ratkaisematta jättäminen

Laamannin selvityksen mukaan asiassa on ollut kyse alun perin varsin tavanomaisesta ja yksinkertaisesta asuinhuoneiston vuokrasopimuksen purkamista ja vuokrasaatavien perintää koskevasta riita-asiasta, joka on tullut vireille Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa elokuussa 2012. Asian vastaaja nosti joulukuussa 2013 vastakanteen ja vaati kantajana olleelta yhtiöltä korvausta vuokrasopimuksen rikkomisesta. Kyseiset asiat määrättiin käräjäoikeuden maaliskuussa 2015 tekemällä päätöksellä yhdessä käsiteltäviksi.

Kolmas henkilö esitti kerrotun asiakokonaisuuden käsittelyn aikana väliintulohakemuksen. Hakemuksessaan hän vaati, että käräjäoikeus velvoittaisi yhtiön suorittamaan hänelle vuokrasopimuksen yksipuolisen rikkomuksen johdosta erinäisiä korvauksia sekä vaati, että yhtiö ja tämän asiamies yhteisvastuullisesti veloitettaisiin korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa (joiden määrä oli tuolloin 180 euroa) laillisine korkoineen. Käsillä olevassa asiassa on kyse ennen kaikkea siitä, että käräjäoikeus ei ratkaissut kyseistä oikeudenkäyntikuluvaatimusta.

Käräjäoikeus hylkäsi maaliskuussa 2015 antamallaan päätöksellä väliintulohakemuksen sekä totesi, että oikeudenkäyntikuluvaatimukset ratkaistaan pääasian yhteydessä tai mikäli väliintulohakemuksen tekijä nostaisi erillisen kanteen yhtiötä vastaan, tämän asian yhteydessä. Käräjäoikeuden päätöksestä valitettiin Helsingin hovioikeuteen, joka kesäkuussa 2015 antamallaan päätöksellä totesi, että käräjäoikeuden päätöstä ei muuteta. Hovioikeus lausui lisäksi, että käräjäoikeuden tulee ratkaistessaan pääasian lausua myös hovioikeudessa esitetyistä oikeudenkäyntikuluvaatimuksista.

Laamanni toteaa, että väliintulohakemuksen tekijä esitti tammikuussa 2016 vireille tulleessa kanteessaan yhtiötä vastaan samat euromääräiset vaatimukset kuin väliintulohakemuksessaan.

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

Haastehakemuksessa esitettiin lisäksi oikeudenkäyntikuluvaatimuksia, jotka liittyivät väliintulohakemukseen. Käräjäoikeus hylkäsi kanteen laamannin antamalla tuomiolla maaliskuussa 2016. Tuomion perusteluissa todettiin muun ohella, että oikeudenkäyntikuluvaatimukset liittyivät väliintuloa koskevaan hakemukseen, jotka hovioikeuden päätöksen mukaan ratkaistaisiin pääasian yhteydessä.

Laamanni myöntää, että viimeksi mainitulta osin tapahtui erehdys, koska hovioikeuden päätöksen mukaan ainoastaan yhtiö oli esittänyt oikeudenkäyntikuluvaatimuksia hovioikeudessa ja hovioikeuden päätöslauselman mukaan käräjäoikeuden tuli ratkaistessaan pääasian lausua hovioikeudessa esitetyistä oikeudenkäyntikuluvaatimuksista. Käräjäoikeus antoi itse pääasiassa sittemmin maaliskuussa 2016 yksipuoliset tuomiot ja tuomiot, joiden perusteluissa lausuttiin niin ikään, että hovioikeus oli kyseisellä päätöksellään todennut, että käräjäoikeuden tulee ratkaistessaan pääasian lausua myös hovioikeudessa esitetyistä oikeudenkäyntikuluvaatimuksista.

Laamanni toteaa, että hän oli näin ollen myös pääasian käsittelystä vastanneena oikeuden puheenjohtajana unohtanut kokonaan sen, että väliintulohakemuksen tekijä oli esittänyt oikeudenkäyntikuluvaatimuksen kohdistuen yhtiöön väliintulohakemuksen johdosta. Laamanni oli kertomansa mukaan muistanut vain sen, että hovioikeuden ratkaisun mukaan oikeudenkäyntikuluvaatimuksista oli lausuttava käräjäoikeudessa pääasiaa käsiteltäessä, jolloin väliintulohakemuksen tekijä oli kutsuttu pääkäsittelyyn ainoastaan vastaamaan yhtiön häneen kohdistaman oikeudenkäyntikuluvaatimuksen johdosta, josta yhtiö sittemmin oli pääkäsittelyssä luopunut. Erehdykseen oli laamannin mukaan vaikuttanut myös se, että kantelijoiden puolesta oli koko ajan kirjoituksissa mainittu, että hovioikeus olisi velvoittanut käräjäoikeuden ratkaisemaan väliintulohakemuksen tekijän oikeudenkäyntikuluvaatimuksen, jota hovioikeus ei siis de facto ollut tehnyt.

Mainitussa virheellisessä käsityksessä laamanni kertoo olleensa myös yksipuolisia tuomioita koskevien takaisinsaantiasioiden pääkäsittelyssä heinäkuussa 2016. Laamannin mukaan takaisinsaantihakemusten käsittely oli aloitettu suoraan pääkäsittelyvaiheesta, joten erillistä valmistelustuntoa ei kyseisten juttujen osalta ollut pidetty. Käräjäoikeus antoi heinäkuussa 2016 takaisinsaantiasioissa tuomiot, joissa ei siis myöskään otettu kantaa väliintulohakemuksessa esitettyyn oikeudenkäyntikuluvaatimukseen.

Koska kantelijat olivat useissa kirjoituksissaan tämän jälkeen ottaneet asian esille, laamanni oli kertomansa mukaan ryhtynyt vielä perusteellisesti selvittämään asiaa, jolloin hän oli virheen havaittuaan ilmoittanut siitä kantelijoille kirjeellä syyskuussa 2016.

Laamanni tuo vielä esiin, että asiassa ei ole suurella todennäköisyydellä aiheutunut väliintulohakemuksen tekijälle vahinkoa eikä tämän oikeusturva ole vaarantunut, koska oikeudenkäyntikuluvaatimus on liittynyt väliintulohakemukseen, jonka tämä on hävinnyt. Näin ollen myös kyseinen oikeudenkäyntikuluvaatimus olisi laamannin mukaan suurella todennäköisyydellä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n säännös huomioiden tullut hylätyksi.

Käräjäoikeus oli siis kerrotuin tavoin jättänyt kokonaan ratkaisematta väliintulohakemuksessa esitetyn oikeudenkäyntikuluvaatimuksen. Virhe oli laamannin mukaan yksinomaan hänen syytään. Käytettävissäni olevan aineiston perusteella kyse näyttäisi olleen laamannin epähuomiossa tekemästä virheestä. Hänen menettelynsä on nähdäkseni ollut jossain määrin ymmärrettävää, koska tapauksessa on ollut kyse aineistoltaan varsin laajasta ja monitahoisesta ja puheenjohtajan kannalta haastavasta asiakokonaisuudesta, jossa osapuolet ovat prosessin eri vaiheissa esittäneet lukuisia vaatimuksia ja käräjäoikeus on tehnyt lukuisia prosessiin liittyviä ratkaisuja.

Asia ei edellä esitetyn perusteella anna aiheita muihin toimenpiteisiin kuin että saatan esittämäni käsityksen laamannin menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle.

Asiakirjojen väitetystä toimittamatta jättämisestä

Laamanni toteaa selvityksessään, että oikeudenkäyntiaineisto on käsillä olevassa asiakokonaisuudessa koostunut yli kolmestakymmenestä mapista, joista suurin osa on kantelijoiden käräjäoikeuteen itse toimittamaa aineistoa. Keväällä 2015 kantelijoille oli heidän pyynnöstään toimitettu jäljennökset kaikesta oikeudenkäyntiaineistosta, jota tuolloin oli arviolta yli kaksikymmentä mapillista. Keväällä 2016 kantelijat olivat uudestaan pyytäneet jäljennöksiä kaikesta oikeudenkäyntiaineistosta. Aineisto oli laamannin mukaan toimitettu heille 6.5. ja 26.5.2016.

Laamanni tuo lisäksi muun ohella esiin, että kantelijat ovat lähettäneet käräjäoikeuteen lukuisia sähköpostiviestejä ennen tuomioiden antamista ja sen jälkeen. Viestit ovat sisältäneet lukuisia väitteitä ja vaatimuksia. Kirjoituksia on laamannin mukaan joskus ollut vaikeaa ymmärtää. Viestit on käyty läpi käräjäoikeudessa ja laamannin käsityksen mukaan kaikkiin riittävästi yksilöityihin tietopyyntöihin on vastattu.

Laamannin käsityksen mukaan kantelijoille on siis toimitettu kaikki heidän tilaamansa asiakirjat siltä osin kuin ne ovat olleet olemassa. Mikäli joku yksittäinen asiakirja ei olisi tullut toimitetuksi tai sitä ei olisi toimitettu ajallaan, on kyse ollut siitä, että asiakirjapyyntö ei ole ollut riittävän yksilöity tai sitten pyyntöä ei vain ole huomattu runsaslukuisista ja usein hyvin sekavasti kirjoitetuista viesteistä.

Totean yleisesti, että viranomaisen on vastattava sille tehtyyn asiakirjapyyntöön ja viranomaisen on pyynnöstä annettava asiakkaalle jäljennös viranomaisen hallussa olevasta julkisesta asiakirjasta. Hankitussa selvityksessä esitettyjen näkökohtien valossa tapauksessa ei kuitenkaan ole ilmennyt sellaista, jonka vuoksi minulla olisi valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentissa säädetty huomioon ottaen syytä ryhtyä toimenpiteisiin.

Toimenpiteet

Saatan edellä esittämäni käsityksen laamannin menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni hänelle. Kantelijoiden kirjoitukset eivät anna aiheita muihin toimenpiteisiin.

Pyydän kantelijaa ilmoittamaan tästä päätöksestä muille kantelijoille.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Osastopäällikkö
Esittelijäneuvos

Markus Löfman

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
